

Jan Wadowski, *Dramat pytań egzystencjalnych. Ks. Józefa Tischnera, filozofia dramatu jako próba odpowiedzi na pytania egzystencjalne*, Wrocław 1997, ss. 255

W kulturze filozoficznej okresu powojennego w naszym kraju przewija się raz po raz nazwisko ks. Józefa Tischnera. Z jego myślą spotkać się dziś można nie tylko w poważnych dziełach filozoficznych czy też w różnych czasopismach filozoficznych i teologicz-

nych, ale także w pismach popularnych, przeznaczonych dla szerszych kręgów czytelników. Ks. Józef Tischner zabiera dziś głos nie tylko w sprawach akademickiej filozofii, ale coraz częściej wypowiada się w sprawach kościelnych, społecznych, a nawet politycznych. Dla jednych bywa wysokim autorytetem, dla innych jest postacią kontrowersyjną. Jest krytykowany nie tylko przez adwersarzy kościelnych, ale także przez myślicieli katolickich. Jest znanym w Polsce przeciwnikiem filozofii tomistycznej i sympatykiem fenomenologii i filozofii dialogu. W ostatnich latach zarysował dość oryginalny model filozofii, który nazwał filozofią dramatu. Jest to na gruncie polskim pewna nowość. W filozofii tej autor nawiązuje z jednej strony do nurtów filozofii współczesnej, w szczególności do fenomenologii, egzystencjalizmu i filozofii dialogu, a z drugiej – do myśli religijnej, judeo-chrześcijańskiej. Traktuje filozofię jako roztrząsanie pytań, problemów egzystencjalnych człowieka. Idąc za E. Levinasem, ks. Tischner jest zdania, że po Oświęcimiu i Kołymie nie sposób uprawiać filozofii tak, jakby się nic nie stało.

Tą ciekawą propozycją ks. Tischnera zajął się w sygnalizowanej tu pozycji książkowej Jan Wadowski, młodszy pracownik naukowy Papieskiego Fakultetu Teologicznego we Wrocławiu. Książka autora składa się z w pięciu rozdziałów. W pierwszym Wadowski ukazał kontekst historyczno-systemowy filozofii dramatu wskazał tu, co ks. Tischner zaczerpnął z fenomenologii, filozofii dramatu i egzystencjalizmu. W rozdziale drugim przedstawił samą koncepcję filozofii dramatu. Dokonał tego według tradycyjnego klucza, charakteryzując: przedmiot, cel i metody tej filozofii. Uwydatnił także jej religijny charakter. Rozdział trzeci zawiera zarys teorii pytań egzystencjalnych. Autor wyszedł tu nieco poza filozofię dramatu, jednakże ciągle pozostał w jej klimacie, ukazując filozofię jako podejmowanie i roztrząsanie pytań egzystencjalnych. Rozdział czwarty koncentruje się na niektórych praktycznych aspektach pytań egzystencjalnych, które dla konkretnego człowieka zdają się mieć większe znaczenie niż pozornie odległe rozważania teoretyczne. Wśród tych pytań autor zatrzymuje się na pytaniu o sens i o wartości. Przedstawia także sytuacje graniczne jako formę pytań egzystencjalnych: cierpienie, śmierć, wybór Boga (wiarę). W rozdziale piątym autor podejmuje wstępną ocenę filozofii dramatu. W sześciu paragrafach próbuje ocenić tę filozofię i pokazać jej miejsce w gronie głównych nurtów współczesnej filozofii.

Książka Jana Wadowskiego posiada duże zalety formalne i merytoryczne. Ma dobrą podstawą źródłową. Autor znalazł racjonalny klucz do zaprezentowania tischnerowskiego modelu filozofii rozsianej w jego licznych pracach zwartych i artykułach. Na uwagę zasługuje to, że autor nie jest tylko sprawozdawcą, ale ujawnia się jako dobry interpretator, analityk. Potrafi dystansować się do poglądów przedstawianego autora. Jednym słowem wykazuje dużą samodzielność i dojrzałość filozoficzną. Kunszt filozoficzny autora ujawnia się zwłaszcza w rozdziale piątym, w którym poddana jest dość dojrzałej ocenie filozofia krakowskiego myśliciela. Na polskiej scenie jest to pierwsza – wydaje się – bardzo udana próba krytycznego zaprezentowania tej filozofii jako próby odpowiedzi na pytania egzystencjalne.

Książka autora jest godna polecenia nie tylko miłośnikom filozofii ks. Józefa Tischnera, ale także wszystkim tym, których nurtują pytania egzystencjalne, zwłaszcza pytania o sens i wartości.